

Remissvar för promemorian ”Nytt punktskattedirektiv och vissa andra ändringar”
Diarienummer: Fi2021/00144
Remissinstans: Systembolaget

Systembolaget tackar för möjligheten att avge remissyttrande avseende rubricerad promemoria och önskar lämna nedan synpunkter.

Sammanfattning

Systembolaget välkomnar att det omarbetade punktskattedirektivet, till skillnad från det föregående, refererar till behovet att begränsa risker att medlemsländernas folkhälsopolitik undergrävs¹.

Sveriges regering bör som anges i den nya ANDTS-strategin arbeta för att EU-kommissionen har med folkhälsoperspektivet också på detta område och verka för att referensnivåerna för privatinförsel av alkohol omarbetas och sänks.

Det bör införas en hänvisning i alkoholskattelagen, i anslutning till regleringen om distansförsäljning, där det anges att alkohollagen (2010:1622) innehåller regler som begränsar möjligheten att bedriva distansförsäljning.

Referensnivåer för resandeinförsel av alkohol

I promemorian föreslås att det införs referensnivåer i lagen om alkoholskatt och lagen om tobaksskatt till ledning för bedömningen av om alkohol eller tobak som en enskild person själv transporterar till Sverige är avsedda för dennes eller dennes familjs personliga bruk.

Systembolaget menar att dessa referensnivåer för privatinförsel av alkohol är betydligt högre än vad som är rimligt ur ett folkhälsoperspektiv.

Rådet krävde under lagstiftningsprocessen att referensnivåerna skulle ses över, vilket föranledde Kommissionen att genomföra en studie om direktivets artikel 32 och artikel 36. Studien konstaterar betydande brister i dagens regelverk. Studien presenterar åtta åtgärdsalternativ och rekommenderar att flera av dessa genomförs, inklusive att nivåerna sänks.

Studien betonar att referensnivåerna försvårar för medlemsländerna att föra en effektiv folkhälsopolitik. Tre gränsområden studeras specifikt och beskrivs som akuta problem (”hot spots”), däribland Sveriges södra gräns. Det konstateras att gränsvärdena i referensnivåerna kraftigt överstiger vad som kan motiveras utifrån behoven hos en normalkonsument/resenär, och att begreppet eget bruk är otydligt definierat.

Enligt en konservativ beräkning baserat på nuvarande referensnivåer, tillåts privatpersoner att införa 19,5 liter ren alkohol varje gång de passerar en EU-gräns, uppdelat på olika produkttyper. Denna volym överstiger vida den genomsnittliga europeiska alkoholkonsumtionen per år och person, som uppgår till 9,8 liter ren

¹ Skäl 41 och artikel 53

alkohol (WHO²). Utöver den uppenbara folkhälsoproblematiken medför nivåerna – så som Kommissionens studie även lyfter fram – ett stort mått av svårighet för ansvariga myndigheter att fastställa om det verkliga syftet är resandeförsel för privat bruk. De höga referensnivåerna möjliggör därför för olaglig vidareförsäljning till bland annat barn och unga.

Kommissionen arbetar nu på ett nytt initiativ som syftar till att åtgärda de missförhållanden som referensnivåerna ger upphov till. Behovet av att förändra reglerna så att de bättre överensstämmer med medlemsländernas folkhälsopolitik lyfts även fram i Kommissionens nyligen publicerade plan för att förbättra det preventiva arbetet mot cancersjukdomar, Europe's Beating Cancer Plan.

Sveriges regering bör driva arbetet med att reformera och sänka referensnivåerna, för att dessa bättre ska överensstämma med de alkoholpolitiska målsättningar, att minska de sociala och medicinska skadorna orsakade av alkohol, som Sveriges riksdag beslutat om.

De finns tydlig evidens för de kostnader, både ekonomiska och sociala, som följer i alkoholkonsumtionens spår. Kostnaderna för alkoholkonsumtionen i Sverige uppgår till 103 miljarder kronor under ett år. I vartannat misshandelsfall är alkohol inblandat och ungefär 660 000 av alla vårdbesök är alkoholrelaterade.³

Distansförsäljning

Det finns redan idag ett praktiskt och pedagogiskt problem med utformningen av alkoholskattelagen, och dess reglering av distansförsäljning. I dagsläget beskriver alkoholskattelagen distansförsäljning som en situation då någon som inte bedriver självständig ekonomisk verksamhet förvärvar beskattade alkoholvaror och varorna transporteras hit från ett annat EU-land av säljaren eller av någon annan för säljarens räkning (15 § alkoholskattelagen). Den typen av förfarande är enligt vår uppfattning att anse som detaljhandel med alkoholdrycker i Sverige i strid med detaljhandelsmonopolet, en uppfattning som vunnit stöd genom prövningen i Winefinder-målet.⁴

Förhållandet att alkoholskattelagen reglerar skattskyldighet, ställande av säkerhet, frågor om skatterepresentant m.m. för i grunden olagliga förfaranden (distansförsäljning) bidrar på ett onödigt sätt till missförstånd gällande frågan om lagenligheten av förfarandet. Många marknadsaktörer betraktar skattelagstiftningen och Skatteverkets hantering av dessa frågor som ett stöd för att den egna verksamheten är legitim och laglig.

Även om skattereglerna inte innebär någon harmonisering av nationella regleringar avseende tillåtligheten av försäljningen av de punktskattepliktiga varorna, är reglerna i denna del ändå problematiska i praktiken.

I promemorian förslås en ny definition av distansförsäljning. Den föreslagna regleringen gällande distansförsäljning i alkoholskattelagen innebär att det även

² Global Status Report on Alcohol and Health (2018). Genomsnittssiffran avser konsumtionen inom länder som ingår i WHO:s definition av Region Europe

³ Alkoholens samhällsekonomiska konsekvenser, Ramboll, 2019, <https://www.omsystembolaget.se/globalassets/pdf/alkoholproblematik/ramboll---resultatrapport---alkoholens-samhallskonsekvenser---uppdaterad-oktober-2020.pdf>

⁴ <https://www.domstol.se/nyheter/2020/10/patent--och-marknadsdomstolen-forbjuder-winefinder-vid-vite-att-marknadsfora-alkoholdrycker-for-forsaljning-och-hemleverans-till-svenska-konsumenter/>

fortsättningsvis finns en skattereglering som kan uppfattas som vilseledande gällande den grundläggande lagenligheten av verksamheten.

Systembolaget inser att det kan vara förenat med implementeringstekniska svårigheter att helt ta bort bestämmelserna om distansförsäljning. Systembolaget anser det dock mycket viktigt att det införs en hänvisning i alkoholskattelagen, i anslutning till regleringen om distansförsäljning, där det anges att alkohollagen (2010:1622) innehåller regler som begränsar möjligheten att bedriva distansförsäljning. I förarbetena bör dessutom klargöras, i otvetydiga ordalag, att förfaranden som är att anse som distansförsäljning i alkoholskattelagens mening i typfallet är att bedöma som otillåten detaljhandel i Sverige i strid med detaljhandelsmonopolet enligt 5 kap. 2 § alkohollagen.

Med vänliga hälsningar,

Johan Lindblad, enhetschef Samhällsrelationer

Systembolaget AB